

Curții Constituționale a Republicii Moldova

Adresa: mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu 28,

Prin prezenta, Judecătoria Criuleni (sediul Dubăsari) vă remite sesizarea privind excepția de neconstituționalitate depusă de către reprezentantul Întovărășirii Pomicolă „POIANA NOUĂ”, Aliona ROȘCA, la examinarea cauzei civile la cererea de chemare în judecată depusă de depusă de Î.P. „POIANA NOUĂ” către SA „FURNIZAREA ENERGIEI ELECTRICE NORD”, Serviciul Fiscal de Stat, Guvernul Republicii Moldova, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică a Republicii Moldova, intervenient accesoriu Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurării egalității, privind constatarea faptelor de discriminare, obligarea SA „FURNIZAREA ENERGIEI ELECTRICE NORD” la întocmirea și eliberarea facturilor pentru livrarea energiei electrice pentru alimentarea vilelor cu aplicarea regimului fiscal a livrărilor scutite de TVA cu drept de deducere, anularea facturii fiscale cu nr. AAD 8629045, excluderea sumelor de TVA de 20% din datoriile și facturile înaintate spre plată Î.P. „POIANA NOUĂ” pentru livrările de energie electrică efectuate pe parcursul lunii mai 2018 pentru alimentarea vilelor, anularea facturilor fiscale, și cererea de chemare în judecată depusă de SA „FURNIZAREA ENERGIEI ELECTRICE NORD” către Î.P. „POIANA NOUĂ” privind încasarea sumei.

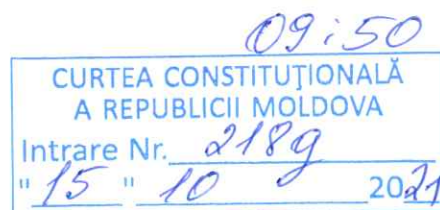
Anexe:

Încheierea Judecătoriei Criuleni (sediul Dubăsari) din 30.06.2021 (4 file);

Cererea privind excepția de neconstituționalitate, cu actele anexate (102 file).

Judecătorul
Judecătoriei Criuleni (sediul Dubăsari)

Adrian CERBU

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28
Chișinău, MD 2004
Republica Moldova

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit.g) din Constituție

I – AUTORUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare este un document juridic și poate afecta drepturile și obligațiile dumneavoastră.

1. Denumire: Întovărășirea Pomicolă „POIANA NOUĂ” 2. Prenume

3. Funcția

(Informații cu privire la autorul sesizării și eventualul său reprezentant)

6. Numele și prenumele reprezentantului* Roșca Aliona

7. Ocupația reprezentantului: consilier juridic

11.

* Dacă autorul sesizării este reprezentat/ă, a se anexa o procură semnată de autorul sesizării.

II – OBIECTUL SESIZĂRII

12.

Prezenta sesizare vizează neconstituționalitatea:

- 1) sintagmei „ocupată temporar, ca reședință secundară, destinată odihnei și recreerii” din definiția casei de vacanță expusă în art. 4 al Legii nr. 75 din 30.04.2015 *cu privire la locuințe*;
- 2) sintagmei „incluse în intravilanul localității” din art. IV alin. (1) al Legii nr. 5 din 08.02.2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative;
- 3) prevederii lit. b) art. 104 din Codul fiscal în redacția Legii nr. 267/2011 și în redacția Legii nr. 288/2017 în măsura în care nu scutește de T.V.A. energia electrică livrată pentru casele de vacanță (vilele) și loturile de teren alocate pentru construcția caselor de vacanță situate în zonele întovărășirilor pomicole.

Excepția de neconstituționalitate este ridicată în fața Judecătorei Criuleni, sediul Dubăsari, care are pe rol dosarul nr. 3-15/18, ce are ca obiect de examinare trei cauze conexe, după cum urmează:

- prima cauză intentată la 26.06.2018 la cererea furnizorului de energie electrică SA „FEE-Nord”, ale cărei pretenții sunt încasarea de la ÎP Poiana Nouă a sumelor TVA de 20% indicate în facturile fiscale de livrare a energiei electrice emise începând cu 05.01.2017;
- a doua cauză intentată la 15.08.2018 la cererea ÎP Poiana Nouă cu privire la recunoașterea ca fiind ilegale și discriminatorii acțiunile SA FEE-Nord de impunere a obligației de plată a cotei TVA de 20% începând cu 05.01.2017;
- a treia cauză intentată la 01.04.2020 la cererea ÎP Poiana Nouă cu privire la anularea facturilor fiscale de livrare a energiei electrice, emise începând cu 05.01.2017, în baza cărora SA „FEE-Nord” solicită încasarea sumelor TVA de 20%.

În opinia reclamantului, prevederile legale contestate sunt contrare Constituției și încalcă drepturile și libertățile fundamentale, după cum urmează:

- *dreptul la nediscriminare* protejat prin art. 16 din Constituție și prin art. 14 al Convenției europene a drepturilor omului;
- *principiul securității juridice* în componenta sa privind calitatea și previzibilitatea legii prevăzut de art. 23 alin. (2) din Constituție;
- *dreptul la respectul proprietății private* protejat prin art. 46 din Constituție și art. 1 din Protocolul I la Convenția europeană a drepturilor omului;
- *dreptul la viață privată* protejat prin art. 28 din Constituție.

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

13.1. Această cauză a fost generată de imposibilitatea ÎP Poiana Nouă și, corespunzător, a membrilor săi – persoane fizice, proprietari ai caselor de vacanță (vilelor), de a beneficia de scutirea/ cota zero a TVA prevăzută de art. 104 lit. b) din Codul fiscal, la cumpărarea energiei electrice pentru alimentarea caselor de vacanță.

13.2. Reclamanta este o asociație ai căror membri sunt persoane fizice, care dețin cu drept de proprietate case de locuit situate într-un complex rezidențial în extravilanul satului Pîrîta raionul Dubăsari. În țară există peste 600 de asemenea asociații. Au fost create în anii '80 primind terenuri din fondul agricol al localităților cu scopul de a fi parcelate și repartizate persoanelor fizice care nu dispuneau de loturi destinate construcției caselor individuale. Persoanele care deveneau membri dobândeau dreptul de a-și construi case individuale (numite inițial căsuțe de livadă, apoi, căsuțe de vacanță sau vile) și a folosi terenurile aferente, numite convențional "loturi pomicole", pentru anexe gospodărești și pentru grădini de lângă casă. După declararea independenței Republicii Moldova au fost adoptate legi prin care s-a acordat persoanelor fizice dreptul de a privatiza loturile aflate în folosința lor și li s-a recunoscut dreptul de a le folosi în continuare, inclusiv pentru construcția caselor (art. 40 Codul funciar nr. 828/25.12.1991; pct.1, pct. 7, pct. 11 subpct. 5, pct. 13 subpct. 4 al anexei nr. 1 la hotărârea Guvernului nr. 629/13.11.1991).

13.3. Conform datelor publice, mai mult de 100 mii de persoane și familiile lor dețin case de locuit în zonele întovărășirilor pomicole. Reclamanta, la fel ca toate asociațiile de același tip, a fost organizată în formă juridică de întovărășire pomilegumicolă (cooperativă). Dar, activitatea ei se reduce la organizarea asigurării proprietarilor de loturi și construcții cu servicii comunale, inclusiv apă, energie, pază. Art. 50 alin. (11) din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică prevede expres că întovărășirile pomicole au dreptul să cumpere energie electrică pentru alimentarea utilizatorilor din zona sa. Așa cum reclamanta deține în proprietate instalații electrice, în scopul alimentării utilizatorilor din zona sa, a încheiat contracte de cumpărare a energiei electrice cu SA "FEE Nord", care este unul din cei doi furnizori importanți de energie electrică din țară, cu capital social integral de stat. La moment acționează contractul din 01.10.2015 prin care furnizorul SA "FEE-Nord" s-a obligat să vîndă reclamantei energie electrică pentru alimentarea vilelor, scop indicat expres în contract.

13.4. În zona geografică a reclamantei sunt situate 160 de loturi aflate în posesia persoanelor fizice cu drept de proprietate privată fie cu drept de privatizare, destinate construcției caselor individuale. Toate aceste construcții sunt înregistrate în registrul bunurilor imobile, în capitolul B, ca avînd modul de folosință (destinația): „căsuță de vacanță” și, după caz, „casă de locuit individuală” sau „căsuță sezonieră”. Destinația acestor construcții este locativă, or, posesorii lor le folosesc în calitate de locuințe și reședințe secundare deoarece ele satisfac cerințele lor de trai și corespund exigențelor minime pentru locuințe. Acest fapt e atestat și prin decizia nr. 5/1 din 01.04.2010 a Consiliului local al Satului Pîrîta care a confirmat destinația locativă a vilelor, aplicînd evaluarea și cotele de impozit corespunzătoare categoriei de bunuri imobile cu destinație locativă. Un singur lot, al 161-lea, din zona reclamantei are destinația comercială, pe el fiind amplasat un magazin alimentar.

13.5. Art. 104 lit. b) din Codul fiscal nr. 1163/24.04.1997, în toate redacțiile, prevede scutirea/cota zero a T.V.A. pentru energia electrică livrată pentru bunurile imobiliare cu destinație locativă, indiferent de subiectul în a cărui gestiune se află aceste bunuri. Pînă în 2017 atît furnizorii, cît și autoritățile statului, inclusiv cele care formează politica fiscală, au recunoscut că vilele corespund criteriului de a fi bunuri imobile cu destinație locativă, iar întovărășirile pomilegumicole beneficiază de scutirea de T.V.A. pentru energia electrică cumpărată în vederea alimentării vilelor din zona sa potrivit art. 104 lit. b) din Codul fiscal nr. 1163.

13.6. În 2017 SA "FEE-Nord" a declarat că modifică regimul livrărilor de energie electrică și va pune în sarcina întovărășirilor pomicole obligația de plată a T.V.A. la cota generală de 20%. La 05.01.2017 furnizorul a emis prima factură fiscală în care a indicat cota de 20% a T.V.A. pentru energia livrată reclamantei în decembrie 2016. Prin a doua factură fiscală din 06.01.2017, furnizorul a recalculat prețul livrărilor efectuate reclamantei în perioada anterioară: 01.08.2015 – 30.11.2016, majorîndu-l cu cota de 20% a T.V.A. în mărime totală de 61187,67 lei. La 03.02.2017 furnizorul a emis o altă factură fiscală pentru livrarea din ianuarie 2017 la preț majorat cu 20%. Furnizorul a aplicat prin extindere pct. 19 lit. c) al Regulamentului *cu privire la evaluarea bunurilor imobile în scopul impozitării* aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1303 din 24.11.2004 potrivit căruia construcțiile amplasate pe loturile întovărășirilor pomicole au destinație agricolă. Astfel, furnizorul a declarat că, fiind amplasate pe loturile întovărășirilor pomicole, căsuțele de vacanță și casele de locuit individuale sunt bunuri agricole și nu corespund criteriului de a fi bunuri imobile cu destinație locativă, prin urmare energia electrică livrată întovărășirilor pomicole nu urmează a fi scutită de TVA.

13.7. La 20.02.2017 reclamanta a contestat în fața furnizorului faptul includerii în preț a impozitului de 20%, solicitând anularea facturilor fiscale și livrarea energiei electrice cu indicarea cotei zero a T.V.A. Prin răspunsul nr. 02-86 din 21.02.2017, furnizorul i-a respins reclamația și a continuat să emită lunar facturi privind livrările succesive de energie electrică cu aplicarea cotei T.V.A. de 20%.

13.8. La 26.08.2018 furnizorul a depus o acțiune în judecată privind încasarea sumelor TVA calculate începând cu 01.08.2015. A invocat hotărâri judecătorești în cauze similare prin care s-a decis că întovărășirile pomicole nu pot beneficia de scutirea de TVA pentru energia electrică cumpărată pentru alimentarea caselor de vacanță. Potrivit acestor hotărâri judecătorești, faptul că casele de vacanță sunt locuințe nu este suficient pentru a beneficia de scutirea de TVA. Instanțele au indicat că criteriul prevăzut de art. 104 lit. b) din Codul fiscal este ca imobilul să fie „cu destinație locativă”, dar nicidecum nu „locuință”. Instanțele au invocat art. 4 din Legea cu privire la locuințe care prevede că casele de vacanță au destinația de „odihnă și recreere” și în baza acestei prevederi au statuat că aceste imobile nu au destinație locativă. Instanțele de judecată au mai indicat că aceste căsuțe de vacanță nu se atribuie la categoria bunurilor cu destinație locativă pentru că sunt construite pe loturi pomicole care au destinație agricolă și, respectiv, au dedus că și aceste construcții au destinație agricolă.

13.9. La data de 15.08.2018 reclamanta a depus o cerere de chemare în judecată cu privire la recunoașterea acțiunilor SA FEE-Nord de impunere a cotei TVA de 20% ca fiind ilegale și discriminatorii. La 01.04.2020 reclamanta a depus o nouă cerere de anulare a facturilor fiscale de livrare a energiei electrice, emise începând cu 05.01.2017, în baza cărora SA „FEE-Nord” solicită încasarea sumelor TVA de 20%. Reclamanta a prezentat extrase din registrul bunurilor imobile care confirmă că toate construcțiile din zona sa sunt vile, fiind înregistrate ca având modul de folosință (destinația) *căsuță de vacanță/casă sezonieră* și *casă de locuit individuală*, cu excepția unui imobil comercial. A invocat că este notoriu și firesc că oamenii posedă și folosesc vilele (căsuțele de vacanță și casele de locuit individuale) în calitate de locuințe și reședințe secundare întrucât ele satisfac cerințele lor de trai și corespund exigențelor minime pentru locuințe. A declarat că în multe cazuri vila este unica locuință a persoanei, deci domiciliul ei permanent. Legea cu privire la locuințe atribuie expres căsuțele de vacanță la categoria locuințelor. A prezentat decizia autorității publice locale prin care se confirmă că imobilele din zona reclamantei au destinație/folosință locativă.

13.10. Între timp, reclamanta a sesizat Guvernul, Ministerul Finanțelor, Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, Agenția Servicii Publice, precum și cel de-al doilea mare furnizor de energie electrică de pe teritoriul Republicii Moldova – ÎCS Gas Natural Fenosa Furnizare Energie SRL (în prezent: ÎCS Premier Energy SRL) pentru a obține clarificările de rigoare.

13.11. Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică a constatat că există o practică neuniformă de aplicare de către furnizorii de energie electrică a regimului TVA pentru livrările de energie electrică către întovărășirile pomicole. A menționat că consumatorii casnici din cadrul întovărășirilor pomicole, în special din partea de nord a țării, alimentați cu energie de SA Furnizarea Energiei Electrice Nord SRL, sunt impuși să plătească cota de 20% a TVA pe motiv că modul de folosință al construcțiilor înregistrat în Registrul bunurilor imobile este *căsuță de vacanță* sau *căsuță sezonieră*. În opinia ANRE, acest regim diferențiat se datorează faptului că art. 104 lit. b) din Codul fiscal stabilește în calitate de criteriu de aplicare a TVA destinația *locativă* sau *nelocativă* a bunului. Această prevedere din Codul fiscal contravine Legii cu privire la energia electrică nr. 107 din 27.05.2016 care stabilește categoriile de consumatori din punct de vedere al scopului pentru care cumpără energia electrică după cum urmează: *casnic, noncasnic, noncasnic necomercial*. Totodată, ANRE a indicat că din normele legale rezultă că căsuțele de vacanță sunt bunuri imobile cu destinație locativă. Și pentru încetarea tratamentului discriminatoriu al consumatorilor casnici din cadrul întovărășirilor pomicole, ANRE a propus modificarea art. 104 lit. b) din Codul fiscal și uniformizarea acestuia cu normele Legii cu privire la energia electrică nr. 107 din 27.05.2016, respectiv, diferențierea cotei TVA în dependență de scopul pentru care se cumpără energia electrică după cum urmează: *casnic, noncasnic, noncasnic necomercial*.

13.12. Prin scrisorile din 27.05.2019, ÎCS Gas Natural Fenosa Furnizare Energie SRL a confirmat că livrează energia electrică pentru alimentarea caselor de vacanță din zona sa în regimul scutirii de TVA (cota zero). În acest sens, a indicat că dispune de contracte cu 192 de întovărășiri pomicole și de contracte directe cu 227 de membri din cadrul a 3 întovărășiri pomicole. A argumentat că casa de vacanță este și ea locuință, fiind utilizată pentru necesitățile casnice și, respectiv, este pe poziție de egalitate cu noțiunea „casă de locuit individuală”, iar destinația „de odihnă și recreere” face parte din viața cotidiană de familie.

13.13. Inspectoratul Fiscal Principal de Stat a contestat destinația locativă a caselor de vacanță invocând Hotărârea Guvernului nr. 1303/2004 privind aprobarea Regulamentului cu privire la evaluarea bunurilor imobile în scopul impozitării potrivit căreia loturile întovărășirilor pomicole și construcțiile amplasate pe ele sunt atribuite la categoria bunurilor imobile cu destinație agricolă. În același timp a explicat că determinant pentru beneficierea de scutirea de TVA (cota zero) la livrarea energiei electrice este extrasul din Registrul bunurilor imobile în care este indicat că construcția respectivă are destinație locativă.

13.14. Agenția Servicii Publice prin scrisoarea nr. 01/7418 din 18.12.2019 a indicat că în prezent legislația în domeniul cadastrului nu prevede indicarea destinației bunului în Registrul bunurilor imobile, ci doar a modului de folosință. Potrivit clasificatorului, modul de folosință „căsuță de vacanță” se indică pentru căsuțele aflate pe loturile pomicole (vile). A notat că, potrivit Legii cu privire la locuință, căsuțele de vacanță au destinația „locativă”, „de locuință”, după cum prevede și Codul fiscal în art. 287 3 .

13.15. Ministerul Finanțelor de câteva ori a prelungit termenul de examinare a petiției reclamantei. În final a indicat că pentru încadrarea juridică corectă a speței e necesară o analiză complexă și a cerut opinia Parlamentului. La solicitarea Ministrului Finanțelor, Parlamentul, prin Comisia economie, buget, finanțe, a emis opinia din 26.03.2020 în care a indicat că casa de vacanță este locuință conform Legii nr. 75/2015 cu privire la locuințe. A indicat, de asemenea, că art. 59 alin. (2) din aceeași lege obligă Guvernul, în termen de 2 luni de la publicarea legii, să prezinte Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu Legea nr. 75/2015 cu privire la locuințe. În acest context, Parlamentul a indicat că Hotărârea Guvernului nr. 1303/2004 privind aprobarea Regulamentului cu privire la evaluarea bunurilor imobile în scopul impozitării (care atribuie loturile întovărășirilor pomicole și construcțiile amplasate pe ele la categoria bunurilor imobile cu destinație agricolă) contravine ultimelor modificări efectuate în legislație și urma să fie ajustată cu prevederile Legii nr. 57/2015. La fel, urma să fie modificat art. 40 din Codul funciar și art. 104 lit. b) din Codul fiscal. Parlamentul a mai indicat dreptul contribuabilului de a-și apăra drepturile și interesele pe cale judiciară, notînd că orice îndoieli apărute la aplicarea legii fiscale se interpretează în folosul contribuabilului. Prin scrisoarea din 07.04.2020, Ministerul Finanțelor a menționat că răspunde la petiția reclamantei prin prezentarea opiniei Parlamentului Republicii Moldova, menționată mai sus, asupra subiectului ce vizează regimul TVA pentru energia electrică livrată căsuțelor de vacanță construite pe loturile întovărășirilor pomicole.

13.16. Avînd în vedere această incoerență legislativă și practică judiciară, ține de interesul și dreptul reclamantei să conteste în fața jurisdicției constituționale prevederile legale care exclud căsuțele de vacanță din categoria bunurilor cu destinație locativă, precum și impun sarcini nejustificate de plată a cotei TVA de 20% pentru energia electrică cumpărată pentru alimentarea acestor căsuțe de vacanță.

14.

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

IV.I. Prevederea „ocupată temporar, ca reședință secundară, destinată odihnei și recreerii” din definiția *căsuței de vacanță* expusă în art. 4 al Legii nr. 75 din 30.04.2015 *cu privire la locuințe* încalcă prevederile constituționale ale art. 23 alin. (2) privind calitatea legii, ale art. 47 alin. (1) privind dreptul la locuință, ale art. 46 alin. (1) privind respectul dreptului de proprietate.

14.1. Astfel, art. 4 din Legea cu privire la locuințe nr. 75 din 30.04.2015, în vigoare din 29.11.2015, care cuprinde sintagma contestată, prevede următoarea semnificație pentru noțiunea *căsuță de vacanță*: „locuință ocupată temporar, ca reședință secundară, destinată odihnei și recreerii”.

14.2. Locuința este definită de art. 4 al Legii nr. 75/2015 ca fiind “construcție sau încăpere izolată alcătuită din una sau din mai multe camere de locuit, precum și din alte încăperi auxiliare (bucătărie, bloc sanitar etc.), care satisface cerințele de trai ale unei persoane sau ale mai multor persoane (familii) și corespunde exigențelor minime pentru locuințe, stabilite în actele normative”. Totodată, legiuitorul își continuă alegația cu următoarea prevedere: „(..); în calitate de locuință sînt recunoscute casele de locuit individuale, apartamentele, încăperile locuibile din cămine și din clădiri cu altă destinație”. În mod firesc, căsuța de vacanță, după cum o atestă denumirea și caracteristicile ei, face parte din categoria *caselor de locuit individuale*, adică a construcțiilor separate ce servesc drept locuință. Însă, în același articol legiuitorul definește *casa individuală (casă cu curte)* „ca fiind construcție separată alcătuită din una sau mai multe camere, cu unul sau cu mai multe nivele, destinată traiului permanent, de regulă, al unei familii”, accentuînd caracteristica acesteia de a servi traiului „permanent” în opoziție cu cel „temporar” specificat pentru *căsuța de vacanță*. Respectiv, nu este suficient de clar în care categorie a locuințelor sunt incluse casele de vacanță.

14.3. Totodată, după cum s-a indicat, art. 4 al Legii nr. 75/2015 atribuie expres căsuței de vacanță statutul de locuință și, implicit, prin art. 5 alin. (1), îi recunoaște destinația proprie locuinței – pentru domicilierea persoanelor. Or, articolul 5 alin. (1) din Legea nr. 75/2015 prevede: „Locuințele sînt destinate pentru domicilierea persoanelor”. Același articol, în alin. (3) prevede: „Persoanele fizice care au în proprietate o locuință dispun de dreptul de a o folosi pentru domicilierea personală și a membrilor familiilor lor, precum și de dreptul de a instala în locuința proprie alte persoane fizice”.

14.4. În același timp, prin sintagma „ocupată temporar, ca reședință secundară, destinată odihnei și recreerii”, în sensul restrictiv dezvoltat și aplicat de instanțele de judecată printr-o practică judiciară constantă, legea exclude căsuța de vacanță din categoria *bunurilor imobile cu destinație locativă*. Această din urmă categorie este utilizată de legislator în art. 104 lit. b) din Codul fiscal care prevede facilitatea scutirii de T.V.A./ cota zero pentru energia electrică, energia termică și apa caldă livrată pentru „bunurile imobiliare cu destinație locativă, indiferent de subiectul în a cărui gestiune se află aceste bunuri”.

14.5. Astfel, noțiunile „locuință” și „destinație de locuință” utilizate în Legea cu privire la locuințe nr. 75/2015, pe de o parte, și noțiunea „destinație locativă”, pe de altă parte, utilizată în art. 104 lit. b) din Codul fiscal, au dobândit sensuri diferite, deși în mod rațional, firesc și din punct de vedere semantic aceste noțiuni au același înțeles și sens. Respectiv, în chestiunea discutată se pune problema lipsei unui cadru normativ clar și coerent, existența căruia este importantă în speță pentru că sunt vizate sarcinile fiscale și, respectiv, sistemul legal de impuneri la bugetul de stat.

14.6. Astfel, norma criticată nu satisface cerința de previzibilitate pentru că nu este suficient de precisă și de clară pentru a putea fi aplicată și nu oferă persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrariului. În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că legea trebuie să fie accesibilă justițiabilului și previzibilă în ceea ce privește efectele sale. În particular menționăm că, pînă în 2017, autoritățile statului recunoșteau implicit statutul căsuțelor de vacanță de a fi bunuri imobile cu destinație locativă. Pe parcursul a mai mult de 19 ani, acestea au acceptat ca energia electrică să fie livrată pentru toate locuințele de pe întreg teritoriul al țării, inclusiv pentru toate căsuțele de vacanță, la cota zero a TVA potrivit art. 104 lit. b) din Codul fiscal.

14.7. Începînd cu 2017, pornind de la același cadru legal, furnizorul de energie electrică cu capital integral de stat – SA FEE-Nord, cu referință la sintagma contestată, pretinde că vilele (căsuțele de vacanță) nu sunt bunuri imobile cu destinație locativă și că energia electrică livrată pentru alimentarea lor se impozitează cu TVA la cota generală de 20%.

14.8. Autoritățile publice responsabile de elaborarea politicii fiscale a statului și de administrarea impozitelor nu au venit cu explicații clare privind existența obligației de plată a acestui impozit în asemenea situații. Însă, prin acțiuni concludente, acestea au permis ca SA FEE-Nord să impună obligația de plată a TVA livrărilor de energie electrică pentru casele de vacanță. Deși, legea nu a fost modificată, nici nu a fost invocat vreun interes public care să justifice schimbarea modului de aplicare a legii. La fel și instanțele de judecată, în litigii similare dintre SA FEE-Nord și întovărășirile pomicole din zona sa, au creat o jurisprudență prin care au statuat: căsuțele de vacanță nu constituie bunuri cu destinație locativă. Instanțele au indicat că statutul de locuință nu este suficient pentru a considera că bunul respectiv are destinație locativă. Instanțele au concluzionat că înțelesul sintagmei „destinată odihnei și recreerii”, folosită de legiuitor pentru a defini căsuța de vacanță, nu intră în sfera de cuprindere a semnificației sintagmei „destinație locativă”. Instanțele au considerat important aspectul că căsuțele de vacanță sunt amplasate pe loturi pomicole și au dedus că aceste locuințe au destinație agricolă. În acest sens se invocă: decizia Curții de Apel Bălți din 06.06.2019 în cauza *SA FEE-Nord vs ÎP Izvorăș* devenită irevocabilă urmare a încheierii de inadmisibilitate a Curții Supreme de Justiție nr. 2ra-1979/19 din 04.12.2019; hotărîrea Judecătoriei Soroca din 14.09.2018 în cauza *SA FEE-Nord vs ÎP Sor-Lotus COOP* menținută prin decizia Curții de Apel Bălți din 14.01.2020 devenită irevocabilă urmare a încheierii de inadmisibilitate a Curții Supreme de Justiție nr. 2rac-138/20 din 08.07.2020; hotărîrea irevocabilă a Judecătoriei Criuleni sediul Dubăsari nr. 2c-7/18 din 13.11.2018 în cauza *SA FEE-Nord vs AO "ÎP Flora"*; hotărîrea irevocabilă a Judecătoriei Criuleni sediul Dubăsari nr. 2c-6/18 din 18.12.2018 în cauza *SA FEE-Nord vs AO "Irigator"*.

14.9. Prin urmare, prevederea criticată din Legea cu privire la locuințe, folosită de legiuitor pentru a defini căsuța de vacanță, încalcă principiul securității juridice întrucît a generat situații de incoerență și instabilitate, precum și contradicții în raport cu ordinea firească a lucrurilor și situația juridică reală. Or, drept rezultat, casele de vacanță, care au aceleași caracteristici pe care le are și casa de locuit individuală și se supun aceluiași exigențe cărora trebuie să corespundă locuința – de a satisface cerințele de trai ale unei persoane sau ale familiei acesteia, nu mai sunt recunoscute bunuri imobile cu destinație locativă, fiind excluse din fondul de locuințe. Această situație transmite nesiguranță în ceea ce privește modul de folosire și administrare a acestor locuințe de către proprietarii lor.

14.10. Prevederea criticată încalcă și normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, în special, criteriile de calitate care presupun obligația legiuitorului de a reglementa un cadru normativ coerent în care normele edictate să se completeze și să se dezvolte reciproc într-un mod armonios, fără a crea antinomii între prevederile aceleiași legi fie între actele normative care reglementează aspecte generale și particulare ale materiei.

14.11. Sintagma „ocupată temporar ca reședință secundară” din definiția locuinței limitează și dreptul cetățeanului de a locui cu titlu permanent și nu cu titlu temporar, ocazional în propria casă de vacanță. Astfel, prevederea contestată permite persoanei să își stabilească în casa de vacanță exclusiv reședința și, implicit, transmite nesiguranță în ceea ce privește dreptul persoanei de a-și folosi locuința, interzicîndu-i implicit să își stabilească acolo domiciliul chiar în situațiile cînd acea casă a devenit locuința principală, chiar locuința statornică în care persoana locuiește cea mai mare parte a timpului său.

14.12. Deși, casa de vacanță are toate atribuțiile legale pentru stabilirea domiciliului ori, după caz, a reședinței, de către orice persoană potrivit intereselor individuale și liberului arbitru. Prin urmare, această prevedere constituie o ingerință în dreptul cetățeanului de a alege liber unde să își stabilească domiciliul și unde să își stabilească reședința, de a-și stabili domiciliul în casa de vacanță. Impunerea stabilirii domiciliului, ori, după caz, a reședinței doar în anumite imobile nu are justificare rațională, obiectivă și rezonabilă și încalcă dreptul la viața privată și de familie prevăzut de art. 28 din Constituție.

14.13. Asemenea contradicții și ingerințe generează și alte situații grave de incoerență și instabilitate care duc la încălcarea principiului legalității. Astfel, prevederea contestată a constituit sursă de inspirație pentru Guvern care a atribuit în mod fictiv căsuța de vacanță la categoria bunurilor imobile cu destinație agricolă. În acest sens se invocă faptul că după adoptarea Legii cu privire la locuințe, Guvernul nu a precizat limitele de aplicare a pct. 19 lit. c) din Hotărârea nr. 1303 din 24.11.2004 potrivit căreia construcțiile de pe loturile pomicole se atribuie la categoria bunurilor imobile cu destinație agricolă. Dimpotrivă, Inspectoratul Fiscal Principal de Stat în explicațiile sale publicate la problema cotei TVA pentru energia electrică livrată caselor de vacanță a invocat sugestiv pct. 19 lit. c) din Hotărârea Guvernului nr. 1303/2004. Drept urmare, instanțele de judecată, prin hotărâri judecătorești irevocabile pronunțate în litigiile dintre SA FEE-Nord și întovărășirile pomicole, au invocat această prevedere stabilind că căsuțele de vacanță sunt bunuri imobile cu destinație agricolă. Recent, prin Hotărârea nr. 827 din 18.11.2020, pct. 13, subpct. 3), Guvernul a reglementat expres, fără a lăsa loc de o altă interpretare, precum că căsuțele de vacanță amplasate pe loturile întovărășirilor pomicole se atribuie la categoria bunurilor imobile cu destinație agricolă. Însă, *bunurile cu destinație de locuință și bunurile cu destinație agricolă* sunt categorii absolut distincte și opuse. În acest sens se invocă *Anexa 5 la Instrucțiunea cu privire la înregistrarea bunurilor imobile și a drepturilor asupra lor*, aprobată de Agenția Relații Funciare și Cadastru cu nr. 112 în 22.06.2005, care definește construcția agricolă după cum urmează: „Construcție folosită în scopul producției agricole și agroindustriale (stații și garaje de mașini și tractoare, arii de păstrare și prelucrare a cerealelor, încăperi frigorifice pentru păstrarea fructelor și legumelor, depozite, ateliere de reparații, prelucrare a materiei prime, ferme zootehnice etc.)”. Niciunul din elementele caracteristice construcției cu destinație agricolă nu poate fi propriu pentru locuințe care, potrivit Legii cu privire la locuințe, sunt destinate pentru domicilierea persoanelor. În același timp, prevederea criticată, datorită lipsei de calitate, a generat tocmai incoerență și instabilitate inspirând Guvernul și instanțele de judecată să atribuie impropriu casele de vacanță, care de fapt sunt locuințe, la categoria bunurilor cu destinație agricolă. Această modificare a destinației casei de vacanță și transformare a ei în construcție cu destinație agricolă contravine voinței proprietarului, legii, situației juridice reale și încalcă dreptul cu privire la locuință. Articolul 6 alin. (3) din Legea cu privire la locuințe nr. 75/2015 prevede: „Trecerea locuințelor proprietate privată în categoria încăperilor cu altă destinație decât cea de locuință se efectuează la decizia proprietarului (...)”. Proprietarii caselor de vacanță nu au solicitat schimbarea destinației construcțiilor lor din „căsuțe de vacanță” care au statut de locuință, în „construcții agricole”, dovadă fiind înregistrările în Registrul bunurilor imobile.

14.14. Astfel, norma criticată încalcă drepturile fundamentale ale persoanelor fizice la respectarea vieții private și de familie, inclusiv la deplina libertate de stabilire a reședinței și domiciliului și, implicit, dreptul la respectarea proprietății.

14.15. Totodată, autoritățile administrației publice centrale au acceptat și o practică diferită în problema discutată. Și anume, cel de-al doilea mare furnizor de energie electrică ÎCS „Premier Energy” SRL continuă pînă în prezent să aplice cota zero/ scutirea de TVA livrărilor de energie electrică pentru căsuțele de vacanță situate în zonele întovărășirilor pomicole cu care are încheiate contracte. Prin urmare, faptul că din 2017 pînă în prezent furnizorii de energie electrică aplică diferit aceleași prevederi și acceptarea de către organele fiscale a regimului diferit de impozitare a persoanelor aflate în aceleași condiții dovedește și lipsa de claritate a legii contestate.

IV.II. Sintagma „incluse în intravilanul localității” din art. IV alin. (1) al Legii nr. 5 din 08.02.2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative încalcă *dreptul la respectul proprietății private* protejat prin art. 46 din Constituție.

14.16. Prin art. I, pct. 4) din Legea nr. 5/08.02.2018 legiuitorul a completat art. 40 din Codul funciar cu un alineat nou cu următorul cuprins: „În baza hotărârii adunării generale, adoptată cu votul majorității membrilor întovărășirii pomicole, consiliul local al unității administrativ-teritoriale poate include, prin decizia sa, terenurile întovărășirii pomicole în intravilanul localității respective, cu respectarea normelor de urbanism și a cerințelor specifice, stabilite de către Guvern.”

14.17. Art. IV alin. (1) din aceeași Lege nr. 5/08.02.2018 prevede: „Terenurile întovărășirilor pomicole, incluse în intravilanul localității, conform prezentei legi, se consideră terenuri destinate construcțiilor. Statutul terenurilor respective (private sau care urmează a fi supuse vânzării-cumpărării conform legislației în vigoare) se echivalează cu statutul terenurilor atribuite pentru case, anexe gospodărești și grădini.” Din interpretarea *per a contrario* a prevederii citate rezultă că terenurile repartizate întovărășirilor pomicole care nu sunt incluse în intravilanul localității nu sunt considerate terenuri destinate construcțiilor și nu se echivalează cu statutul terenurilor atribuite pentru case, anexe gospodărești și grădini.

14.18. Însă, circumstanțele cauzei atestă tocmai contrariul și anume faptul că încă în anii 1980 – 1990 a fost modificată destinația terenurilor cu suprafața de circa 8,6 mii ha care au fost atribuite întovărășirilor pomicole în extravilanul diferitor localități din țară, acestea fiind excluse din fondul agricol și alocate persoanelor fizice pentru construcția caselor de locuit.

14.19. Astfel, în perioada sovietică, pentru creșterea standardului de viață, respectiv, din rațiuni de politică urbanistică și socială, statul a creat condițiile în care persoanele fizice, care nu dispuneau de terenuri pentru casă, să poată obține în posesie terenuri pentru construcția caselor de locuit individuale. Și pentru că terenurile identificate în acest scop erau situate în extravilanul localităților, nefiind integrate în planul lor urban și în multe cazuri nu aveau nici hotar comun cu teritoriul din intravilanul localității respective, pentru că dreptul sovietic nu recunoștea niciun drept de proprietate privată asupra terenurilor și nici dreptul de arendă a terenului, la fel cum nu cunoștea institute moderne de asociații de proprietari, s-a considerat că trebuie creată o ficțiune juridică cu denumirea și forma de organizare de întovărășire pomicolă (cooperativă agricolă) care de fapt nu avea decât rolul de asigurare a proprietarilor caselor de locuit cu utilități comune și infrastructură socială.

14.20. În particular, invocăm Hotărârea nr. 2/6 din 09.02.1988 a Comitetului executiv al Sovietului raional Frunze de deputați ai norodului privind aprobarea statutului întovărășirii pomicole Poiana (predecesorul reclamantei ÎP Poiana Nouă), pct. 7 al căruia prevede expres dreptul membrilor întovărășirii pomicole de a-și construi pe terenurile alocate, din mijloace proprii, căsuțe de livadă cu încălzire autonomă, numite ulterior căsuțe de vacanță sau vile. Prin hotărârea nr. 4/6 din 16.03.1988 Comitetul executiv al Sovietului raional Dubăsari a aprobat proiectul de repartizare a terenurilor întovărășirii pomicole Poiana din pășunile sovhozului Suvorov, indicînd condiția de autorizare a executării construcțiilor. Prin pct. 12 al hotărârii din 27.07.1988, Adunarea generală a Sovhozului Suvorov din raionul Dubăsari satul Pîrîta a decis să repartizeze suprafețe de teren asociațiilor lucrătorilor, printre care și asociația-reclamantă, indicînd expres destinația: “pentru construcția vilelor”. Proiectul de organizare și planul arhitectural al teritoriului alocat reclamantei, autorizat de organele competente, întrunește elementele caracteristice unei zone rezidențiale. Potrivit acestui plan teritoriul întovărășirii pomicole cuprinde suprafețe de teren destinate: construcției căsuțelor de livadă în proporție de circa 78%, amenajărilor anexe (platforme gospodărești, parcaje, terenuri de joacă, locuri de odihnă) – circa 10%, dotărilor socio-culturale și de deservire a zonei (magazin, cinematograf) – 5%, circulație (drumuri) – circa 13%.

14.21. Acest model de asociere a persoanelor și de organizare a teritoriului era urmat în anii 1985 – 1991 și la crearea celorlalte întovărășiri pomicole în număr de peste 600 pe teritoriul Republicii Moldova, în cadrul cărora mai mult de 100 mii de persoane și membri ai familiilor lor au primit în posesie terenuri din fondul agricol pentru construcția vilelor.

14.22. În anii '90, '91, exercițiul dreptului de posesie asupra acestor terenuri a fost supus restricțiilor. În acest sens se invocă hotărârea Consiliului de Miniștri al R.S.S. Moldova nr. 136 din 08.05.1990 prin care a fost suspendată construcția caselor pe terenurile repartizate întovărășirilor pomicole, fiind interzisă vînzarea materialelor de construcție pentru construcția caselor de vacanță. Prin hotărârea nr. 144 din 22.06.1990 Parlamentul a constatat că această atribuire de terenuri a avut drept rezultat scoaterea din circuitul agricol a circa 8,6 mii ha de pămînt și folosirea materialelor de construcție care erau necesare în sate (la acea etapă în țară fiind un deficit de produse, inclusiv de materiale de construcție). Prin aceeași hotărîre Parlamentul a atribuit Guvernului sarcina de elaborare a condițiilor folosirii de mai departe a loturilor de pămînt și a caselor localizate pe terenurile întovărășirilor pomicole. Prin hotărârea Parlamentului nr. 629/05.07.1991 a fost sistată repartizarea în continuare a terenurilor pentru crearea noilor întovărășiri pomicole, a fost interzisă construcția capitală a caselor de livadă, a fost interzisă înstrăinarea acestor loturi și a construcțiilor de pe ele, fiind permisă înstrăinarea doar în favoarea consiliilor locale, iar chestiunile privind finalizarea construcțiilor deja începute au fost transmise spre soluționare consiliilor locale.

14.23. După aprobarea Declarației de independență din 27.08.1991, au fost adoptate prevederi care au abrogat ingerințele și restricțiile în ceea ce privește drepturile asupra terenurilor deja repartizate întovărășirilor pomicole. Un prim pas în acest sens îl reprezintă hotărârea de Guvern nr. 629 din 13.11.1991 prin care s-a aprobat statutul-model al întovărășirilor pomicole. Prin pct. 1, pct. 7, pct. 11 subpct. 5, pct. 13 subpct. 4 al anexei nr. 1 din hotărârea nr. 629, Guvernul a garantat expres membrilor dreptul de a construi case capitale, conform proiectelor și autorizațiilor de construcție. Prin pct. 3 al aceleiași hotărîri, Guvernul a stabilit obligații privind plata impozitului de către membrii întovărășirilor pomicole în calitatea lor de posesori de construcții capitale. Prin pct. 6 din hotărîre, Guvernul a asimilat întovărășirile pomicole cu centrele populate, indicînd: “Întovărășirile pomicole achită plata pentru consumul de energie electrică în organizațiile de aprovizionare cu energie conform tarifelor în vigoare, stabilite pentru centrele populate.”

14.24. În 25.12.1991 a fost adoptat Codul funciar nr. 828, art. 40 al căruia garantează dreptul întovărășirilor pomicole și al membrilor săi de a continua să posedate terenurile atribuite, fără a institui interdicții și limitări. Ultimul enunț al art. 40 din Codul funciar prevede că “Repartizarea de mai departe a terenurilor pentru întovărășirile pomicole este interzisă”. Astfel, începînd cu 01.01.1992 legea prevede interdicții de repartizare în viitor a loturilor în posesia întovărășirilor pomicole. Aceste interdicții nu au efect retroactiv, nu modifică, nici nu suprimă drepturile întovărășirilor pomicole și ale persoanelor fizice

asupra loturilor care deja le-au fost repartizate, inclusiv nu interzice construirea caselor destinate locuirii pe aceste loturi, deja repartizate întovărășirilor pomicole la situația din 01.01.1992.

14.25. Potrivit art. 7 al Legii nr. 1308 din 25.07.1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului, statul a prevăzut persoanelor fizice care dețin terenuri în cadrul întovărășirilor pomicole, numite conventional loturi pomicole, dreptul de a le privatiza. Ca urmare, întovărășirile pomicole, inclusiv ÎP “Poiana Nouă”, au pierdut orice drept de posesie și gestiune asupra loturilor repartizate persoanelor fizice, acestea fiind privatizate sau pasibile de privatizat de posesorii lor. În prezent, loturile aparțin persoanelor fizice cu drept de proprietate privată fie sunt pasibile de privatizat de către posesorii lor persoane fizice. Pe parcursul anilor, la cererea proprietarilor/posesorilor de loturi, autoritățile publice locale eliberează autorizații de construire a caselor de vacanță și a caselor de locuit individuale, dovadă fiind înregistrările acestor construcții în Registrul bunurilor imobile. După cum s-a arătat, prin art. 4 al Legii nr. 75/2015 cu privire la locuințe, legislatorul a recunoscut statutul și destinația de locuință a caselor de vacanță amplasate pe terenurile repartizate întovărășirilor pomicole. Iar prin pct. 112¹ din Regulamentul privind eliberarea actelor de identitate și evidența locuitorilor Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea nr. 125/18.02.2013, în redacția Hotărârii nr. 872/31.10.2017, Guvernul a prevăzut dreptul persoanei fizice de înregistrare a vizei de reședință în casa de vacanță.

14.26. Astfel, din momentul repartizării pînă în prezent, deci pe parcursul a mai mult de 30 de ani, terenurile în cauză sunt terenuri destinate construcțiilor și sunt folosite de posesorii lor – persoane fizice, ca terenuri pentru case de locuit, anexe gospodărești și grădini. Însă, prin norma contestată, legislatorul neagă toate drepturile și garanțiile dobîndite de persoanele fizice și condiționează recunoașterea statutului terenurilor respective destinate construcțiilor de faptul includerii lor în intravilanul localităților, în baza deciziei întovărășirilor pomicole și a autorității publice locale. Această prevedere constituie o ingerință în dreptul de proprietate pentru că, prin nerecunoașterea statutului real al terenurilor în situația în care acestea nu sunt (încă) incluse în intravilanul localităților, legislatorul le modifică implicit destinația principală contrar voinței proprietarului și contrar deciziei autorităților competente de alocare a terenului și de autorizare a construcției locuințelor. Ingerința nu este justificată prin vreun interes public. Or, legislatorul nu declară că ține de politica urbanistică a statului să includă obligatoriu în intravilanul localităților terenurile întovărășirilor pomicole, pe care sunt amplasate case de locuit și în care locuiesc permanent sau temporar persoane fizice. În acest sens, se notează că legea nu prevede obligația adunării generale a membrilor întovărășirilor pomicole, nici obligația consiliului local al unității administrativ-teritoriale de a vota pentru includerea terenurilor respective în intravilanul localităților, ci lasă această chestiune la puterea discreționară a fiecărei persoane și autoritate în parte. Aceste prevederi de lege nu au dovedit vreo eficacitate practică pentru că, din datele de care dispunem, nu există niciun caz de includere a terenurilor repartizate întovărășirilor pomicole în intravilanul localităților.

14.27. Drept urmare, prevederea contestată generează nesiguranță privind modul de folosire a terenului, care este amplificată de prevederea potrivit căreia consiliul local “poate” decide includerea terenului în intravilan. Legea nu precizează cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere și de decizie a autorităților în chestiunea de autorizare a includerii terenului respectiv în intravilan. Norma contestată a servit îmbold pentru Guvern și instanțele de judecată de a legitima erori și anume a considera că sectoarele de teren din zona întovărășirii pomicole sunt loturi pomicole și că aceste terenuri împreună cu locuințele construite pe ele se atribuie la categoria terenurilor cu destinație agricolă.

14.28. Art. 46 din Constituție garantează dreptul la proprietatea privată și protecția acesteia. Prevederile constituționale în materie de proprietate sunt dezvoltate în Codul civil. Astfel, potrivit art. 315 din Codul civil, proprietarul are dreptul de posesiune, folosință și de dispoziție asupra bunurilor sale, în limitele determinate de lege.

14.29. Prevederile constituționale și legale în materie de proprietate sunt în armonie cu prevederile Convenției Europene. Definind conținutul dreptului de proprietate, prin jurisprudența sa Curtea Europeană a statuat că art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană conține trei reguli distincte. Prima regulă de ordin general enunță principiul respectării dreptului de proprietate, a doua – vizează privarea de proprietate potrivit anumitor condiții, iar a treia recunoaște statelor dreptul de a reglementa folosința bunurilor prin legi în corespundere cu interesul general. A doua și a treia regulă, care se referă la condițiile concrete de ingerință în exercitarea liberă a dreptului de proprietate, trebuie aplicate în corespundere cu principiul general expus în prima regulă. În speță, norma care urmează a fi aplicată este cea care se referă la ingerința statului prin reglementarea folosinței bunurilor.

14.30. Examinînd problema interesului public pe care îl urmărea ingerința, considerăm că în acest caz nu există niciun indiciu și niciun considerent particular de politică publică care să determine excluderea terenurilor din categoria celor destinate construcțiilor. Indiferent dacă ingerința poate fi considerată totuși ca urmărind vreun interes public, un asemenea interes nu este suficient de puternic care să justifice asemenea ingerință. În particular, nu a existat vreun indiciu că interese deosebit de importante, cum ar fi protecția mediului, necesitatea respectării preeminenței dreptului și interzicerea construirii ilegale sau considerentele de justiție socială, au ghidat legislatorul să adopte prevederea contestată. Or, posedarea și folosirea în continuare a terenurilor în cauză cu destinația *pentru construcții* și cu statut de terenuri *pentru case de locuit, anexe*

gospodărești și grădini nu generează modificări în impactul ecologic inițial evaluat la data alocării terenurilor pentru construcția caselor. La fel, nu pot fi opuse chestiuni de ilegalitate, pentru că dobândirea în posesie a terenurilor agricole din extravilanul localităților pentru construcția caselor de locuit nu rezultă dintr-o încălcare a legii. În plus, nici Codul funciar, adoptat și intrat în vigoare după alocarea terenurilor în posesia membrilor întovărășirilor pomicole, nu interzice modificarea destinației terenurilor agricole situate în extravilanul localităților. Astfel, art. 71 din Codul funciar prevede că schimbarea destinației terenurilor agricole se aprobă prin decizia consiliului unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi sau al doilea în a căror proprietate se află terenul. Deciziile instituțiilor competente adoptate pînă la 01.01.1992 privind repartizarea întovărășirilor pomicole a terenurilor, parcelarea lor pe sectoare și alocarea lor persoanelor fizice pentru construcția caselor de locuit, constituie decizii veritabile de schimbare a destinației terenurilor agricole.

14.31. Faptul că art. 40 din Codul funciar care se referă la întovărășirile pomicole este inclus în cap. V intitulat *Terenurile cu destinație agricolă* nu contrazice argumentele descrise, or, prevederea acestuia atestă doar aspectul că în momentul alocării terenurilor întovărășirilor pomicole ele aveau destinație agricolă. La fel, în acest mod legislatorul invocă interesul general care justifică interdicția de a repartiza în viitor terenuri agricole către întovărășirile pomicole. În lipsa unei dispoziții exprese, art. 40 din Codul funciar nu poate fi interpretată ca o readucere a acestor terenuri în fondul agricol.

14.32. Înscrierea în registrul bunurilor imobile a faptului că terenurile repartizate întovărășirilor pomicole sunt loturi pomicole nu este decît o prezumție care poate fi înlăturată și corectată în temeiul situației juridice reale potrivit art. 438 – 441 din Codul civil. Corectarea situației juridice e imperioasă mai ales din 01.03.2019, dată la care, potrivit art. 22 al Legii nr. 1125 din 13.06.2002 pentru punerea în aplicare a Codului civil, construcțiile încetează a fi bunuri imobile separate și devin parte componentă a terenului, cu condiția că aceeași persoană sau aceleași persoane dețin în proprietate atît construcția înregistrată în calitate de bun imobil separat, cît și terenul. Prevederea contestată face imposibilă obținerea recunoașterii faptului că terenurile repartizate întovărășirilor pomicole sunt destinate pentru construcția caselor de locuit. Ca urmare, sintagma „incluse în intravilanul localității” generează starea de incertitudine cu privire la categoria, destinația și modul de folosință al terenurilor repartizate întovărășirilor pomicole și alocate persoanelor fizice pentru construcția caselor. Acest fapt contravine scopului pentru care a fost adoptată această lege și anume cel de a spori garanțiile dreptului de proprietate al consumatorilor casnici din zonele întovărășirilor pomicole. Or, prin notele de fundamentare și rapoartele emise cu referire la proiectul acestei legi, legislatorul, executivul, președenția republicii au recunoscut că pe loturile repartizate întovărășirilor pomicole, care aparțin cu drept de proprietate privată sau sunt pasibile de privatizat de persoanele fizice, sunt amplasate construcții capitale care dispun de infrastructura necesară traiului (energie electrică, linii de telecomunicații, drumuri, rețele de apă potabilă și gaze naturale, deservire cu transport auto) și în ele locuiesc permanent sau sezonier proprietarii lor.

IV.III. Prevederea lit. b) art. 104 din Codul fiscal în redacția Legii nr. 267/2011 și în redacția Legii nr. 288/2017, în măsura în care nu scutește de T.V.A. energia electrică livrată pentru căsuțele de vacanță (vilele) și loturile de teren alocate pentru construcția caselor de vacanță situate în zonele întovărășirilor pomicole, încalcă prevederile constituționale ale art. 16 privind egalitatea în fața legii și a autorităților publice coroborat cu prevederile art. 23 alin. (2) privind calitatea legii, ale art. 46 privind respectul dreptului de proprietate.

14.33. Art. 104 lit. b) din Codul fiscal în redacția Legii nr. 267/2011, în vigoare din 13.01.2012 pînă în 31.12.2017, prevede: “La cota zero a T.V.A. se impozitează următoarele livrări: energia electrică, energia termică și apa caldă pentru bunurile imobiliare cu destinație locativă, indiferent de subiectul în a cărui gestiune se află aceste bunuri.” Art. 104 lit. b) din Codul fiscal în redacția Legii nr. 288/2017 în vigoare din 01.01.2018 pînă în prezent, prevede: “Se scutesc de T.V.A. cu drept de deducere energia electrică, energia termică și apa caldă pentru bunurile imobiliare cu destinație locativă, indiferent de subiectul în a cărui gestiune se află aceste bunuri.”

14.34. După cum s-a descris mai sus, din momentul punerii în aplicare a Codului fiscal, pe parcursul a mai mult de 19 ani, organele fiscale și furnizorii de energie electrică au aplicat art. 104 lit. b) din Codul fiscal în sensul că energia electrică pentru alimentarea caselor de vacanță din zonele întovărășirilor pomicole este scutită de taxa pe valoare adăugată, pentru că aceste construcții sunt bunuri imobile cu destinație locativă.

14.35. Schimbarea începînd cu anul 2017 a modului de interpretare și aplicare a art. 104 lit. b) din Codul fiscal, confirmată prin jurisprudența instanțelor de judecată descrisă mai sus, în condițiile în care legea nu a fost modificată, i-a lipsit nejustificat pe proprietarii caselor de vacanță și, pe cale de consecință, pe întovărășirile pomicole, ai căror membri ei sunt, de dreptul la facilitatea fiscală privind cota zero/ scutirea de TVA pentru energia electrică livrată caselor de vacanță. Aceasta în condițiile în care toți posesorii casnici de locuințe din intravilanul localităților Republicii Moldova, precum și toate întovărășirile pomicole și posesorii caselor de vacanță din zona ÎCS „Premier Energy” SRL beneficiază în continuare de scutirea de TVA pentru energia electrică livrată pentru locuințele lor. Nu există un scop legitim și vreo justificare obiectivă și rezonabilă de a exclude proprietarii caselor de vacanță și, respectiv, întovărășirile pomicole, din categoria beneficiarilor

acestei facilități fiscale. Proprietarii caselor de vacanță din zonele întovărășirilor pomicole, aflate în extravilanul localităților, se află în situații comparabile cu proprietarii caselor de locuit individuale din intravilanul localităților. Or, toți posesorii și membrii familiilor lor sunt consumatori casnici, toate casele de vacanță reprezintă locuințe în care locuiesc permanent sau cu titlu temporar posesorii lor – persoane fizice, care achită impozitele pe bunurile imobiliare și pe avere calculate în baza acelorași cote și legi aplicate în raport cu posesorii casnici de locuințe din intravilanul localităților.

14.36. Prin urmare, este încălcat principiul egalității protejat prin art. 16 din Constituție care presupune acordarea acelorași avantaje tuturor persoanelor aflate în situații similare, fără deosebire de avere sau de alte criterii similare. De altfel, și Codul fiscal, art. 6, alin. (8), lit. c) și d), reglementează principiul echității fiscale care vizează “tratarea egală a persoanelor fizice și juridice, care activează în condiții similare, în vederea asigurării unei sarcini fiscale egale”, precum și cel al stabilității fiscale care vizează “efectuarea oricăror modificări și completări ale prevederilor legislației fiscale nemijlocit prin modificarea și completarea prezentului cod”.

14.37. Faptul că norma contestată nu este clară se confirmă prin practicile contradictorii de aplicare a ei de către furnizorii de energie electrică și acceptarea acestor practici diferite de către serviciul fiscal. Astfel, materialele cauzei atestă că cel mai mare furnizor de energie electrică ÎCS „Premier Energy” SRL de pe teritoriul Republicii Moldova continuă pînă în prezent să aplice cota zero/ scutirea de TVA livrărilor de energie electrică pentru căsuțele de vacanță situate în zonele întovărășirilor pomicole cu care acest furnizor are încheiate contracte. Respectiv, în această cauză sunt incidente și prevederile constituționale ale art. 23 alin. (2) privind calitatea și previzibilitatea legii care au o semnificație aparte în materie fiscală, unde regulile sunt tehnice și complexe și se adresează contribuabililor nespecialiști. Raporturile de drept fiscal sunt consacrate la nivel constituțional de art. 58 intitulat *Contribuții financiare* care prevede că “(1) Cetățenii au obligația sa contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice. (2) Sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale. (3) Orice alte prestații sînt interzise, în afara celor stabilite prin lege.” Art. 132 din Constituție prevede: “(1) Impozitele, taxele și orice venituri ale bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat, ale bugetelor raioanelor, orașelor și satelor se stabilesc, conform legii, de organele reprezentative respective. (2) Orice alte prestări sînt interzise.” Cu alte cuvinte, obligația cetățenilor de a contribui la cheltuielile publice trebuie să se realizeze numai în cadrul unui sistem legal de impuneri, care să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale. Normele constituționale, atunci cînd fac referire la sistemul legal de impuneri” și la stabilirea veniturilor la bugetul de stat „conform legii”, generează în sarcina statului nu numai obligația de a stabili un sistem care să țină seama de realitatea specifică a contribuabililor, pe de o parte, și de nevoile statului, adică de dimensiunile cheltuielilor publice, pe de altă parte, dar și obligația ca acest sistem să se fundamenteze pe lege, deci pe un cadru legislativ riguros reglementat, clar și coerent, care să asigure previzibilitate atît pentru contribuabil, cît și pentru stat. Dreptul legiuitorului de a reglementa formarea, administrarea, întrebunțarea și controlul resurselor financiare ale statului, astfel cum rezultă din prevederile constituționale, nu este unul absolut, ci este supus exigențelor constituționale referitoare la principiul legalității și securității raporturilor juridice fiscale, în componenta privind calitatea normelor edictate.

14.38. Dispozițiile art. 6, alin. (8) lit. b) din Codul fiscal la fel prevăd că unul dintre principiile fiscalității este cel referitor la certitudinea impunerii care vizează “existența de norme juridice clare, care exclud interpretările arbitrare, claritate și precizie a termenelor, modalităților și sumelor de plată pentru fiecare contribuabil, permițînd acestuia o analiză ușoară a influenței deciziilor sale de management financiar asupra sarcinii lui fiscale”. În acest sens, reiețerăm obligația legiuitorului de a reglementa un cadru normativ coerent în care normele edictate să se completeze și să se dezvolte reciproc într-un mod armonios. Or, în contradictoriu cu norma contestată, art. 280, precum și art. 287¹ – art. 287³ din Codul fiscal privind impozitele pe bunurile imobiliare și pe avere, privind evaluarea bunurilor imobiliare în scopul impozitării, includ expres căsuțele de vacanță în aceeași categorie cu bunurile imobiliare cu destinație locativă și stabilesc posesorilor lor aceleași cote ale impozitelor. Abordarea diferită a acestei noțiuni în art. 104 lit. b) prin excluderea casei de vacanță din categoria bunurilor “cu destinație locativă” atestă încălcarea principiilor calității și previzibilității legii.

14.39. Aplicarea și interpretarea actuală a normei contestate are ca efect anularea dreptului proprietarilor caselor de vacanță și ai terenurilor alocate pentru construcția caselor de vacanță, precum și anularea dreptului întovărășirilor pomicole de a beneficia de scutirea de TVA și atestă interesul statului de a se îmbogăți nejustificat. În acest fel, proprietarii caselor de vacanță și proprietarii terenurilor alocate pentru construcția caselor de vacanță din extravilanul localităților și, respectiv, întovărășirile pomicole care cumpără energia electrică pentru alimentarea lor, pe criteriu de avere sau de alte criterii similare, sunt împovărați cu impozite excesive în comparație cu posesorii locuințelor din intravilanul localităților care se bucură de facilitatea fiscală. Această prevedere privează proprietarii caselor de vacanță și ai terenurilor alocate pentru construcția caselor de vacanță din extravilanul localităților, precum și întovărășirile pomicole de dreptul la un preț echitabil al energiei electrice. Însă, nu există motive care să justifice încasarea TVA de 20% și, respectiv, majorarea prețului energiei electrice pentru întovărășirile pomicole și posesorii de locuințe din zona lor, fapt care atestă încălcarea dreptului de proprietate protejat prin art. 46 din Constituție.

14.40. În speță există o problemă și din perspectiva art. 28 din Constituție care protejează dreptul la viață privată care include și dreptul la locuință. În acest sens, invocăm art. 1 al Legii nr. 75/2015 care prevede: „Dreptul la locuință constituie un drept fundamental, care face parte din dreptul la viața decentă al persoanei sau familiei. Dreptul la locuință prevede nediscriminarea în exercitarea dreptului la locuință, inclusiv, administrarea și folosirea locuinței.”

15.

V. Având în vedere motivele invocate, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și lit. g), art. 140 din Constituție, potrivit art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, în baza art. 6, art. 51, art. 62 lit. a) și lit. e), art. 68 din Codul jurisdicției constituționale, solicităm:

- Admiterea excepției de neconstituționalitate;
- Declararea ca fiind neconstituțională a:
 - sintagmei „ocupată temporar, ca reședință secundară, destinată odihnei și recreerii” din definiția căsuței de vacanță expusă în art. 4 al Legii nr. 75 din 30.04.2015 *cu privire la locuințe*;
 - sintagmei „incluse în intravilanul localității” din art. IV alin. (1) al Legii nr. 5 din 08.02.2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative;
 - prevederii lit. b) art. 104 din Codul fiscal în redacția Legii nr. 267/2011 și în redacția Legii nr. 288/2017 în măsura în care nu scutește de T.V.A. energia electrică livrată pentru căsuțele de vacanță (vilele) și loturile de teren alocate pentru construcția caselor de vacanță situate în zonele întovărășirilor pomicole.

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

16.

Aparent, nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

VII - LISTA DOCUMENTELOR

17.

17.1. Acte de reprezentare și de identitate

- a) procura din 27.05.2021 emisă de Președintele ÎP Poiana Nouă consilierului juridic Aliona Roșca;
- b) extrasul din Registrul de stat al persoanelor juridice emis cu nr. 455937 la data de 23.11.2020;

17.2. Acte privind constituirea întovărășirii pomicole și transmiterea terenului din fondul agricol pentru construcția vilelor

- c) Hotărârea nr. 2/6 din 09.02.1988 a Comitetului executiv al Sovietului raional Frunze de deputați ai norodului privind aprobarea statutului întovărășirii pomicole Poiana;
- d) Hotărârea nr. 4/6 din 16.03.1988 a Comitetului executiv al Sovietului raional Dubăsari privind aprobarea proiectului de repartizare a terenurilor întovărășirii pomicole Poiana din pășunile sovhozului Suvorov;
- e) Hotărârea din 27.07.1988 a Adunării generale a Sovhozului Suvorov din raionul Dubăsari satul Pîrîta privind repartizarea suprafețelor de teren asociațiilor lucrătorilor, printre care și asociația-reclamantă;
- f) Proiectul de organizare și planul arhitectural al teritoriului alocat ÎP Poiana Nouă;
- g) Hotărârea Comitetului executiv al Sovietului raional Dubăsari de deputați ai norodului nr. 1/20 din 18.01.1990 privind aprobarea proiectului de organizare și planului arhitectural al teritoriului alocat ÎP Poiana Nouă;

17.3. Note și rapoarte privind elaborarea actelor normative ce vizează aspecte ale problemei discutate

- h) Nota de fundamentare la proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 391 din 30.09.2016, semnată de deputatul în Parlament, doamna Valentina Buliga;
- i) Coraportul asupra proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 391 din 30.09.2016 emis de Comisia parlamentară administrație publică, dezvoltare regională, mediu și schimbări climatice;
- j) Nota Președintelui Republicii Moldova nr. 01/1-06-153 din 18.12.2017 privind remiterea Legii nr. 248/23.11.2017 spre reexaminare Parlamentului;

17.4. Opinii și acte ale autorităților publice și ale furnizorilor de energie electrică privind problema în discuție

- k) Scrisoarea SA FEE-Nord nr. 02-86 din 21.02.2017 ca răspuns la reclamația ÎP Poiana Nouă;
- l) Scrisoarea Agenției Relații Funciare și Cadastru nr. 36/01-08/267 din 27.02.2017 privind regimul juridic al caselor de vacanță (construite pe teritoriul ÎP "Ranet");
- m) Poziția oficială a Serviciului Fiscal de Stat cu privire la cota TVA pentru energia electrică folosită de întovărășirile pomicole publicată în Monitorul Fiscal nr. 4 (38), iunie 2017;
- n) Scrisoarea nr. 07-13043 din 27.12.2018 a Ministerului Economiei și Infrastructurii;
- o) Scrisoarea nr. 07-958 din 08.02.2019 a Ministerului Economiei și Infrastructurii;
- p) Scrisoarea ÎCS Gas Natural Fenosa Furnizare Energie SRL nr. 0505/31696 din 20.05.2019;
- q) Scrisoarea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 05/967 din 11.07.2019;
- r) Referința ANRE nr. 05/966 din 11.07.2019 adresată Judecătorei Criuleni;
- s) Scrisoarea ÎCS Gas Natural Fenosa Furnizare Energie SRL nr. 0505/64716 din 29.08.2019;
- t) Comunicatul din 17.10.2018 privind desemnarea ÎCS "Red Union Fenosa" SA de către Serviciul Fiscal de Stat în calitate de contribuabil cu grad înalt de credibilitate;
- u) Scrisoarea Serviciului Fiscal de Stat nr. 26-08/2-12/14557 din 28.10.2019;
- v) Scrisoarea Ministerului Finanțelor nr. 09/3-12/374 din 25.11.2019 privind necesitatea realizării unei analize complexe în speță;
- w) Scrisoarea nr. 01/7418 din 18.12.2019 a Agenției Servicii Publice;
- x) Scrisoarea Ministerului Finanțelor nr. 09/3-12/27 din 27.01.2020 privind solicitarea opiniei Parlamentului în subiectul discutat;
- y) Opinia CEB04 nr. 140 din 26.03.2020 emisă de Parlamentul Republicii Moldova prin Comisia economie, buget și finanțe;
- z) Răspunsul Ministerului Finanțelor nr. 09/3-12/90 din 07.04.2020 la petiția reclamantei prin prezentarea opiniei Parlamentului din 26.03.2020;

17.5. Jurisprudența instanțelor de judecată în cauze similare

- aa) hotărîrea Judecătorei Bălți (sediul Central) nr. 2c-149/2017 din 09.11.2017 în cauza SA FEE-Nord vs ÎP "La odaie";
- bb) hotărîrea Judecătorei Soroca, sediul Central, nr. 2c-28/19 din 02.07.2019 în cauza SA FEE-Nord vs ÎP Sor-Lotus COOP;
- cc) încheierea Curții Supreme de Justiție nr. 2rac-138/20 din 08.07.2020 privind inadmisibilitatea recursului declarat împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 14.01.2020 în cauza SA FEE-Nord vs ÎP Sor-Lotus COOP;
- dd) hotărîrea Judecătorei Criuleni nr. 2c-7/18 din 13.11.2018 în cauza SA FEE-Nord vs AO "ÎP Flora";
- ee) hotărîrea Judecătorei Criuleni nr. 2c-6/18 din 18.12.2018 în cauza SA FEE-Nord vs AO "Irigator";
- ff) decizia Curții de Apel Bălți nr. 2a-195/19 din 06.06.2019 în cauza SA FEE-Nord vs ÎP Izvorăș;
- gg) încheierea Curții Supreme de Justiție nr. 2ra-1979/19 din 04.12.2019 privind inadmisibilitatea recursului declarat împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 06.06.2019 în cauza SA FEE-Nord vs ÎP Izvorăș.

VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

18. Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul mun. Chișinău

Data 17 iunie 2021

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

ÎNCHEIERE

30 iunie 2021

satul Ustia, raionul Dubăsari

Judecătoria Criuleni (sediul Dubăsari)

Instanța de judecată în componența:

Președintele ședinței, judecător

grefier

Adrian CERBU

Natalia FENDIC

examinând în sediul instanței, în ședință publică, cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate depusă de Aliona ROȘCA, reprezentantul ÎP„POIANA NOUĂ”, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de depusă de ÎP„POIANA NOUĂ” către SA„FURNIZAREA ENERGIEI ELECTRICE NORD”, Serviciul Fiscal de Stat, Guvernul Republicii Moldova, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică a Republicii Moldova, intervenient accesoriu Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurării egalității, privind constatarea faptelor de discriminare, obligarea SA„FURNIZAREA ENERGIEI ELECTRICE NORD” la întocmirea și eliberarea facturilor pentru livrarea energiei electrice pentru alimentarea vilelor cu aplicarea regimului fiscal a livrărilor scutite de TVA cu drept de deducere, anularea facturii fiscale cu nr.AAD 8629045, excluderea sumelor de TVA de 20% din datoriile și facturile înaintate spre plată Î.P.”POIANA NOUĂ” pentru livrările de energie electrică efectuate pe parcursul lunii mai 2018 pentru alimentarea vilelor, anularea facturilor fiscale, și cererea de chemare în judecată depusă de SA„FURNIZAREA ENERGIEI ELECTRICE NORD” către Î.P.”POIANA NOUĂ” privind încasarea sumei, -

constată:

IP„POIANA NOUĂ” a depus cerere de chemare în judecată către SA„FURNIZAREA ENERGIEI ELECTRICE NORD”, Serviciul Fiscal de Stat, Guvernul Republicii Moldova, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică a Republicii Moldova, intervenient accesoriu Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurării egalității, privind constatarea faptelor de discriminare, obligarea SA„FURNIZAREA ENERGIEI ELECTRICE NORD” la întocmirea și eliberarea facturilor pentru livrarea energiei electrice pentru alimentarea vilelor cu aplicarea regimului fiscal a livrărilor scutite de TVA cu drept de deducere, anularea facturii fiscale cu nr.AAD 8629045, excluderea sumelor de TVA de 20% din datoriile și facturile înaintate spre plată Î.P.”POIANA NOUĂ” pentru livrările de energie electrică efectuate pe parcursul lunii mai 2018 pentru alimentarea vilelor (dosarul nr.3-15/18). SA„FURNIZAREA ENERGIEI ELECTRICE NORD” a depus cerere de chemare în judecată către IP„POIANA NOUĂ” solicitând încasarea datoriei în quantum de 11 9135,81 pentru consum de energie electrică și cheltuielilor de judecată (dosarul nr.2c-8/18). Ulterior, IP„POIANA NOUĂ” a înaintat o nouă cerere de chemare în judecată către SA„FURNIZAREA ENERGIEI ELECTRICE NORD” privind anularea facturilor fiscale (dosarul

nt.2c-6/2020). Având în vedere conexitatea cauzelor civile indicate *supra*, instanța, la cerere, a dispus conexitatea acestora.

În ședința de judecată, reprezentantul Întovărășirii Pomicolă „POIANA NOUĂ”, Aliona ROȘCA, a depus sesizare privind excepția de neconstituționalitate cu privire la exercitarea controlului constituționalității unor prevederi din art. 4 al Legii nr. 75 din 30.04.2015, art. IV alin. (1) al Legii nr. 5 din 08.02.2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative și art. 104 lit. b) Cod fiscal, în redacția Legii nr. 267/2011 și în redacția Legii nr. 288/2017, după cum urmează:

- sintagma ”ocupată temporar, ca reședință secundară, destinată odihnei și recreerii” din definiția căsuței de vacanță expusă în art. 4 al Legii nr. 75 din 30.04.2015 cu privire la locuințe;

- sintagma ”incluse în intravilanul localității” din art. IV alin. (1) al Legii nr. 5 din 08.02.2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative;

- sintagma ”în măsura în care nu scutește de T.V.A. energia electrică livrată pentru căsuțele de vacanță (vilele) și loturile de teren alocate pentru construcția caselor de vacanță situate în zonele întovărășirilor pomicole”, prevederile art. 104 lit. b) din Cod fiscal în redacția Legii nr. 267/2011 și în redacția Legii nr. 288/2017.

Reprezentantul SA „FURNIZAREA ENERGIEI ELECTRICE NORD”, Iurie COLOGHIN, a solicitat respingerea cererii ca neîntemeiată.

Studiind cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, instanța consideră că cererea urmează a fi admisă, cu remiterea acesteia Curții Constituționale, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 12¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă, *în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională. Alineatul (2) al aceluiași articol prevede că la ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.*

Conform §82 din Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09 februarie 2016, pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, *judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.*

În §83 al aceleiași Hotărâri, Curtea Constituțională a reținut că *verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale, iar judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la §82.*

Instanța de judecată constată că la caz, sunt întrunite condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate stabilite în art.12¹ alin.(2) din Codul de procedură civilă, precum și în Hotărârea nr.2 din 09 februarie 2016 a Curții Constituționale.

Astfel, obiectul excepției de neconstituționalitate - art. 4 al Legii nr.75 din 30.04.2015, art. IV alin.(1) al Legii nr.5 din 08.02.2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative și art.104 lit.b) Cod fiscal, în redacția Legii nr. 267/2011 și în redacția Legii nr.288/2017, intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție, excepția este ridicată de către partea în proces, iar prevederile contestate sunt aplicabile cauzei, precum și nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale pe acest obiect, motiv din care cererea înaintată urmează a fi admisă.

Cererea de sesizare a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normelor contestate, depusă de către Întovărășirea Pomicolă „POIANA NOUĂ”, reprezentată de Aliona ROȘCA, constituie o prerogativă a părții, iar prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către Curtea Constituțională, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești

Din considerentele enunțate, instanța ajunge la concluzia de a admite cererea depusă de Întovărășirea Pomicolă „POIANA NOUĂ”, reprezentată de Aliona ROȘCA cu privire la sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind exercitarea controlului constituționalității unor prevederi din normele menționate mai sus, după cum urmează:

- sintagma ”ocupată temporar, ca reședință secundară, destinată odihnei și recreerii” din definiția căsuței de vacanță expusă în art. 4 al Legii nr. 75 din 30.04.2015 cu privire la locuințe;

- sintagma ”incluse în intravilanul localității” din art. IV alin. (1) al Legii nr. 5 din 08.02.2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative;

- sintagma ”în măsura în care nu scutește de T.V.A. energia electrică livrată pentru căsuțele de vacanță (vilele) și loturile de teren alocate pentru construcția caselor de vacanță situate în zonele întovărășirilor pomicole”, prevederile art. 104 lit. b) din Cod fiscal în redacția Legii nr. 267/2011 și în redacția Legii nr. 288/2017.

Conform art.art. 12¹,269-270 Codul de procedură civilă, instanța de judecată, -

dispune:

Se admite cererea depusă de reprezentantul Întovărășirii Pomicolă „POIANA NOUĂ”, Aliona ROȘCA, cu privire la sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind exercitarea controlului constituționalității unor prevederi din art.4 al Legii nr. 75 din 30.04.2015, art. IV alin. (1) al Legii nr. 5 din 08.02.2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative și art. 104 lit. b) Cod fiscal, în redacția Legii nr. 267/2011 și în redacția Legii nr. 288/2017, după cum urmează:

- sintagma ”ocupată temporar, ca reședință secundară, destinată odihnei și recreerii” din definiția căsuței de vacanță expusă în art. 4 al Legii nr. 75 din 30.04.2015 cu privire la locuințe;

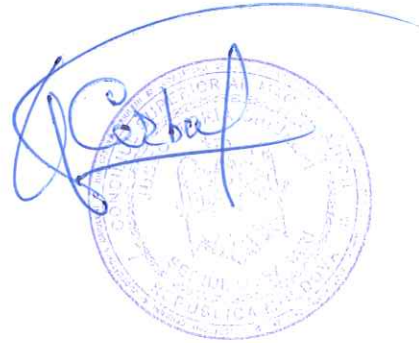
- sintagma ”incluse în intravilanul localității” din art. IV alin. (1) al Legii nr. 5 din 08.02.2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative;

- sintagma ”în măsura în care nu scutește de T.V.A. energia electrică livrată pentru căsuțele de vacanță (vilele) și loturile de teren alocate pentru construcția caselor de vacanță situate în zonele întovărășirilor pomicole”, prevederile art. 104 lit. b) din Cod fiscal în redacția Legii nr. 267/2011 și în redacția Legii nr. 288/2017.

Se remite Curții Constituționale a Republicii Moldova sesizarea depusă de către reprezentantul Întovărășirii Pomicolă „POIANA NOUĂ”, Aliona ROȘCA, în vederea examinării constituționalității prevederilor legislative menționate mai sus.

Încheierea nu se supune căilor de atac.

Președintele ședinței, judecător

Adrian CERBU